

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ПЪРВО ОТДЕЛЕНИЕ

ДЕЛО “ЖБАНОВ с/у БЪЛГАРИЯ”

(Жалба № 45563/99)

РЕШЕНИЕ ПО СЪЩЕСТВО

СТРАСБУРГ

22 юли 2004г.

ОКОНЧАТЕЛНО

22/10/2004г.

По делото “Жбанов с/у България”,

Европейският съд по правата на човека (първо отделение), като заседава в съдебен състав, включващ:

Г-н Хр.Л. Розакис – *председател*,
г-н Дж. Бонело,
г-н Ф. Тулкенс,
г-жа Н. Важич,
г-жа С. Ботушарова,
г-н А. Ковлер,
г-н В. Загребелски, *съдии*
и г-н С. Кесада, *заместник съдебен секретар*,

След разисквания на тайно заседание на 1 юли 2004г.,

Постанови следното решение, което беше прието на споменатата дата:

ПРОИЗВОДСТВО

1. Делото е заведено по жалба (№ 45563/99) срещу Република България, подадена до Европейската комисия по права на човека (“Комисията”) на основание отменения текст на чл. 25 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи (“Конвенцията”) от г-н Владимир Николаевич **Жбанов**, руски гражданин, роден през 1950г. и живущ в гр. Киев, Украйна, на 24 март 1998г.
2. Жалбоподателят не беше правно представляван. Българското правителство (“Правителството”) бе представлявано от г-н С.Божиков, заместник-министър на правосъдието и впоследствие от правителствения агент, г-жа М.Димова, от Министерство на правосъдието. Руското правителство, информирано от съдебния секретар на отделението с писмо от 16 септември 2003г. за правото да се включи в процеса (чл. 36, пар. 1 от Конвенцията и отменения текст на Правило 61 от Правилника на Съда), не се възползва от това свое право.
3. Жалбоподателят твърди основно, че наказателно производство срещу него е продължило необосновано дълго.
4. Жалбата е препратена до Съда на 1 ноември 1998г., когато Протокол № 11 към Конвенцията влиза в сила (чл. 5, пар. 2 от Протокол № 11).
5. Жалбата беше разпределена на Първо отделение на Съда (Правило 52, пар. 1). В рамките на това отделение, съдебният състав, който ще разглежда жалбата (чл. 27, пар. 1 от Конвенцията), беше конституиран съгласно правило 29, пар. 1.
6. С решението по допустимостта от 13 декември 2001г. Съдът обяви жалбата за частично недопустима.
7. С решение по допустимостта от 19 юни 2003г. Съдът обяви жалбата за частично допустима.

8. Страните не направиха забележки по същество.

ФАКТИТЕ

9. Жалбоподателят е роден през 1950г. в Киев, Украйна.

10. На 16 февруари 1994г. жалбоподателят, който по това време пребивава в България, е бил разпитван като заподозрян в присвояването на 20 000 лв. от кооперативна ферма в ликвидация, чийто правен съветник е бил.

11. На 30 март 1994г. започва наказателно производство срещу жалбоподателя.

12. На 27 юли 1994г. той е разпитван.

13. На 29 юли 1994г. е направена графологическа експертиза.

14. На 12 декември 1994г. жалбоподателят е обвинен в присвояване, подправка на официални документи и набедяване. Определена му е парична гаранция в размер на 2 000 лв. По приложимите към този момент разпоредби на Наказателно-процесуалния кодекс (НПК), обвиняем с мярка за неотклонение “гаранция” може да напусне страната само с разрешение на прокуратурата или съда.

15. На 23 февруари 1995г. върху апартамента на жалбоподателя е наложена възбрана по разпореждане на следователя по делото, очевидно като обезпечаване на бъдещ граждански иск на пострадалите от престъпленията, в които бил обвинен жалбоподателят. На същата дата на жалбоподателя е било разрешено да се запознае със следственото дело и бил разпитан.

16. На 15 март 1995г. жалбоподателят е бил задържан. Той е бил освободен на 21 март 1995г.

17. На 15 март 1995г. е съставена техническа експертиза.

18. На 27 март 1995г. жалбоподателят е бил разпитан.

19. На 30 март 1995г. е съставена още една експертиза.

20. На 4 април 1995г. жалбоподателят е бил разпитан.

21. На 5 април 1995г. следователят е приключил работата по делото и намерил, че жалбоподателят трябва да бъде подведен под наказателна отговорност.

22. На 4 май 1995г. жалбоподателят е бил разпитан.

23. На 2 юни 1995г. прокурор от Районна прокуратура – гр. Попово е запознал жалбоподателя с промените обвинения и го разпитал.

24. С постановление от 28 март 1996г. Районна прокуратура – гр. Попово, намирайки, че жалбоподателят не е препятствал наказателното производство и че няма опасност да

се укрие, му разрешава да напусне България за месец и половина, за да посети родителите си в гр. Киев, Украйна.

25. Забраната жалбоподателят да напуска страната без предварително разрешение от прокурор или съд е в сила най-малко до 1 януари 2000г., когато НПК е изменен.

26. На 12 септември 2001г. прокурор от Районна прокуратура – гр. Попово запознал жалбоподателя с всички материали по делото.

27. На 14 септември 2001г. Районна прокуратура – гр. Попово, като отчита, че релевантният срок е изтекъл, решава да изключи обвиненията в подправка на официални документи. На същата дата тя е внесла обвинителен акт за присвояване на 20 000 лв. и набедяване в тежко престъпление.

28. На 15 декември 2001г. жалбоподателят напуснал България и заминал в Украйна, където пребивава от тогава.

29. Първото заседание по делото на жалбоподателя, насрочено в Районен съд – гр. Попово за 17 декември 2001г., било отложено, защото жалбоподателят и няколко свидетели не присъствали, въпреки че били редовно призовани.

30. Заседанието, насрочено за 8 април 2002г., също било отложено поради отсъствие на жалбоподателя.

31. Заседанието, насрочено за 3 юни 2002г., било отложено по същия начин поради отсъствие на жалбоподателя.

32. По времето на последната релевантна информация от страните (м. юни 2002г.), производството още е висящо пред Районен съд – гр. Попово.

МОТИВИ

I. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛ. 6, ПАР. 1 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

33. Жалбоподателят твърди, че наказателното производство срещу него продължава необосновано дълго, в нарушение на чл. 6, пар. 1 от Конвенцията.

Чл. 6, пар. 1 гласи следното:

“Всяко лице ... при наличието на каквото и да е наказателно обвинение срещу него има право на ... гледане на неговото дело в разумен срок от ... съд”

A. Релевантният период от време

34. Жалбоподателят е бил разпитван за първи път като заподозрян на 16 февруари 1994г. и наказателното производство формално е започнало на 30 март 1994г. (вж. параграфи 10 и 11 по-горе). По времето на последната информация от страните (м. юни 2002г.), производството още е висящо пред първоинстанционния съд (вж. параграф 32

по-горе). Следователно релевантният периодът от време е най-малко осем години и четири месеца.

Б. Обоснованост на продължителността на производството

1. Аргументи на страните

35. Жалбоподателят поддържа, че продължителността на наказателното производство срещу него е изцяло по вина на поведението на властите. Те не са успели да спазят разпоредбите на вътрешното право относно сроковете за приключване на разследването и не са успели да завършат производството за повече от осем години. Нещо повече, по време на производството той не е можел да се разпорежда с апартамента си.

36. Правителството твърди, че въпреки че е бил редовно призован, жалбоподателят не се явява на заседанието, насрочено за 17 декември 2001г. Не е било възможно да бъде призован за следващите заседания, защото е напуснал България през м.декември 2001г. и не се е завърнал, независимо от факта, че срещу него има висящо наказателно производство. Това поведение показва, че позицията на жалбоподателя за бързо приключване на производството не е последователна.

2. Анализ на Съда

37. Съдът преценява обосноваността на продължителността на производството в светлината на обстоятелствата по делото, като зачита критериите, установени в собствената си съдебна практика, по-специално сложността на делото и поведението на жалбоподателя и съответните власти. По последния пункт трябва също да се има предвид интереса на жалбоподателя, който е бил застрашен (вж. *“Портингтън с/у Гърция”*, решение от 23 септември 1998г., *Доклади по решения по допустимостта и решения по същество* 1998-VI, стр. 2630, пар. 21; *“Кудла срещу Полша”* (Голямо отделение), № 30210/96, пар. 124, ЕКПЧ 2000-XI).

38. По отношение сложността на делото, изглежда че производството не се характеризира с изключителна фактическа или правна трудност. Отчитайки интереса на жалбоподателя, който е бил застрашен, Съдът отбелязва, че по време на висящността на производството, върху апартамента на жалбоподателя е била наложена възбрана, което е ограничило възможността му да се разпорежда с него за повече от осем години (вж. параграф 15 по-горе). Съдът също така отбелязва, че през 1994 – 1999г. на жалбоподателя е било забранено да пътува извън страната без разрешение от властите (вж. параграфи 14, 24 и 25 по-горе).

39. Що се отнася до поведението на жалбоподателя, Съдът отбелязва, че единствените отлагания, които са по негова вина, са тези след м.декември 2001г., когато три заседания са били отложени поради негово отсъствие от България (вж. параграфи 28 – 31 по-горе).

40. По отношение поведението на властите, Съдът отбелязва, че е нямало никакво действие по делото от м. юни 1995г. до м.септември 2001г., т.е. за период от над шест

години (вж. параграфи 23 – 26 по-горе). Правителството не е представило никакво обяснение за този период на бездействие.

41. Като има предвид критериите, които е разработил в практиката си, и като прави цялостен анализ, Съдът намира, че продължителността на наказателното производство срещу жалбоподателя не отговаря на изискването за разумен срок по чл. 6, пар. 1 от Конвенцията.

Следователно налице е нарушение на тази разпоредба.

II. ПРИЛОЖЕНИЕ НА ЧЛ. 41 НА КОНВЕНЦИЯТА

42. Чл. 41 от Конвенцията гласи:

“Ако Съдът установи, че е имало нарушение на Конвенцията или на протоколите към нея и ако вътрешното право на Високодоговарящата страна допуска само частично обезщетение за последиците от това нарушение, Съдът присъжда, ако това е необходимо, справедливо удовлетворение на потърпевшата страна.”

A. Вреди

43. Жалбоподателят претендира 25 000 евро като обезщетение за имуществени и неимуществени вреди. Той твърди, че (i) през 1995г. е бил задържан за 7 дни и държан в лоши условия, че (ii) след това е трябвало да плати 2 000 лв. гаранция, че (iii) е можел да напусне страната само с разрешение от властите, че (iv) професионалните му умения са пострадали в резултат на производството, че (v) апартаментът му е бил под възбрана и че (vi) поради производството не е могъл да придобие българско гражданство и впоследствие да практикува като адвокат.

44. Правителството твърди, че не имало данни, че жалбоподателят е възнамерявал да кандидатства за българско гражданство и да практикува като адвокат. Нещо повече, от започването на наказателното производство през 1994г. до напускането на България през 2001г., жалбоподателят е работил като юрисконсулт и ликвидатор за две търговски дружества. Поради това те искат Съдът да отхвърли иска за имуществени вреди.

Като се позовава на няколко предишни дела срещу България относно продължителността на производство, Правителството поддържа, че размерът на обезщетението, претендиран от жалбоподателя за неимуществени вреди, е твърде висок и неоснователен. По тяхно мнение, обезщетението, присъдено от Съда по тази разпоредба, трябва да съответства на принципите на правото.

45. Съдът отбелязва, че задържането на жалбоподателя през 1995г. не е свързано с продължителността на производството; нещо повече, оплакванията на жалбоподателя във връзка със задържането бяха обявени за недопустими (вж. параграф 6 и “Жбанов с/у България” (решение по допустимостта), № 45563/99, 13 декември 2001г.). По отношение ограничаването на свободата на движение, жалбоподателят не е доказал, че му е било отказано разрешение да напусне България с цел започване на стопанска дейност. Също така жалбоподателят не е бил ограничаван в упражняването на

професията си по време на висящността на производството и няма данни за намерението му да кандидатства за българско гражданство. Накрая Съдът отбелязва, че жалбоподателят не е представил доказателства, които да обосноват извода, че възбраната върху апартамента е причинила имуществени вреди, произтичащи например от пропуснатата възможност да се разпореди с него. Следователно, не следва да се присъжда обезщетение за имуществени вреди.

Що се отнася до иска за обезщетение на неимуществени вреди, Съдът приема, че жалбоподателят е претърпял страдания и стрес, свързани с продължителността на производството. Като има предвид всички обстоятелства по делото и решавайки по справедливост, Съдът присъжда на жалбоподателя 3 500 евро.

Б. Разходи и съдебни разноски

46. Жалбоподателят, който не е бил правно представляван, не претендира разноски.

В. Лихва за забава

47. Съдът намира, че е подходящо лихвата за забава да бъде на основата на пределната лихва по заемите на Европейската централна банка, увеличен с 3 пункта.

ПОРАДИ ТЕЗИ СЪОБРАЖЕНИЯ СЪДЪТ ЕДИНОДУШНО

1. *Приема*, че има нарушение на чл. 6, пар. 1 от Конвенцията;

2. *Приема*, че:

(а) държавата-ответник следва да заплати на жалбоподателя в тримесечен срок от датата, на която решението стане окончателно в съответствие с чл. 44, пар. 2 от Конвенцията 3 500 евро (три хиляди и петстотин евро) като обезщетение за неимуществени вреди, конвертирани в български левове по курса на деня при изплащане на задължението, както и какъвто и да било данък, който би се дължал върху горната сума;

(б) след изтичането на горепосочения тримесечен срок върху посочените суми ще се дължи проста лихва върху горепосочената сума в размер на пределната лихва по заемите на Европейската централна банка, увеличен с 3 пункта, до деня на изплащането;

3. *Отхвърля* останалата част от претенциите на жалбоподателя за справедливо удовлетворение.

Изготвено на английски език и обявено писмено на 22 юли 2004, в съответствие с Правило 77, пар. 2 и 3 от Правилника на Съда.

Сантяго Кесада
Заместник съдебен секретар

Христос Розакис
Председател

